

Лихо з розуму (стислий переказ)

Олександр Грибоєдов

"Горе від розуму" – комедія, яка прославила Олександра Сергійовича Грибоєдова. У цій комедії показуються звичаї московських дворян. Весь конфлікт відбувається між Чацький, який вважається головним героєм нового покоління і суспільством Фамусова, де цінують не людей, а гроші і яку він обіймав чин. Також є любовна лінія, в якій теж є конфлікт.

У ньому беруть участь три героя: Чацький, Софія і тюрмі. Всі ці лінії перетікають з однієї в іншу. Щоб виявити особливості композиції твору і його драматична дія необхідно провести аналіз. Отже, до експозиції відносяться всі дії в першому акті, поки не приїхав Чацький.

Тут читачеві розповідають про місце, де відбувається дія, а також показується любовна лінія Софії і Молчалина, але також розповідають про те, що коли були ніжні почуття між Чацький і Софією. Але він поїхав подорожувати. Момент, коли з'являється Чацький, є зав'язкою. Потім слід розвиток любовної та соціальної ліній, причому паралельно.

Між Чацький і суспільством Фамусова складається конфлікт, який набирає свого піку на балу, це і є кульмінацією твору. Потім вже в четвертій дії Чацький веде свій монолог, який є розв'язкою як суспільної, так і любовної лінії. У розв'язці він здає свої позиції перед суспільством, тому що він, на жаль, в меншості. Але говорити про те, що він програв не варто. Можливо, просто це ще не його час, але тим не менше розкол в середовищі дворян стався

Головна думка

Головна думка твору полягає в протиріччі, яке було в епоху кризи ідей просвітництва. Для філософії просвітництва синонімами є "розум" і "щастя". У цю епоху мислителі були проникливими і розуміли, що силі розуму чекають серйозні випробування.

Короткий зміст Горе від розуму по діям (Грибоєдов)

Дія 1

Весь розвиток його починається з того, що Лізенька, прокинулася в кріслі, і стала скаржитися, що погано спала. А всьому причиною Софія, яка чекала в гості Молчалина і їх зустріч повинна стати таємницею. Вона підходить до дверей Софії, звідки б'ються звуки флейти і фортепіано. Вона розповідає їй, що вже ранок і треба постити з тюрмі. Тому що їх може побачити батько. Але щоб вони попрощалися швидше, Ліза стала переводити годинник вперед і вони б'ють раніше.

Але тут, нізвідки не візьмись, з'явився засланні і помітив Лізу за цим заняттям. Вони починають розмовляти, і він намагається фліртувати з нею. Але тут покликала служницю Софія. Фамусов йде. Ліза лає її за необережність і необачність. Софія і тюрмі попрощалися.

У двері входить засланні. Він і питає, навіщо в таку ранню годину прийшов тюрмі. На що Молчалін йому каже, що прогулювався і буквально зараз заглянув до Софії. Фамусов лає дочку, що до неї приходить так рано молодий чоловік.

Ліза говорить Софії про те, що потрібно бути більш обережною, щоб ні в якому разі не поповзли погані чутки. Але Софія закохана і їй вони страшні. Але ось Ліза абсолютно розуміє і її лякає те, що у них немає майбутнього. Тому що засланні ніколи не допустить, щоб його дочка вийшла заміж за межі не заможного і незнатного чоловіка. Найвигідніший шлюб для дочки на його думку, це з Скалозуб. Адже у нього є кошти, і чин. Але ось дівчина з цим зовсім не згодна і каже, що вона швидше втопитися, ніж вийде заміж за цього дурного людини.

Але коли заходить розмова про дурість і розумі, то служниця згадує історію кохання, яка коли - то була між Софією та Чацький, коли вони були ще підлітками. Він був веселий і володів неабияким розумом. Але це звичайно було так давно. І Софія впевнена, що приймати цю історію в розрахунок навіть не варто, а вже тим більше вважати любов'ю. Адже вони просто росли разом, і між ними в той момент могла бути тільки дитяча дружба.

Але тут у двері заходить слуга і повідомляє Софії про приїзд Чацького.

Чацький дуже радий зустрічі з Софією, але тим не менше йому здається, що її прийом був холодний по відношенню до нього. Але вона його запевняє, що рада його бачити. Чацький став згадувати роки дитинства і юнацтва. Але Софія каже, що всі ці спогади просто ребячество. Чацький цікавиться чи любить вона кого-небудь, тому що вона виглядає збентеженою. Але вона відповідає, що ніяковіє від питань, які він задає і того як він на неї дивиться.

Коли він розмовляв її з батьком, то дуже захоплюватися Софією, і каже, що таких дівчат він ніде не зустрічав. Але засланні побоюється його сватання до дочки. Але як тільки Чацький йде, то засланні починає думати, в кого ж закохана Софія.

Дія 2

Тут Чацький став цікавитися у Фамусова, а що якщо він буде свататися до Софії. Але він почав говорити, що добре було б послужити і заробити чин. Але тут він каже свою знамениту фразу: "Служити б радий, прислухатися тошно".

Він називає його гордим і говорить про дядька, що служив при дворі, але тим не менше був забезпеченою людиною. І все це він отримав, бо міг "підслужитися". Як - то раз на прийомі у Катерини II, він впав, тим самим зумів розвеселити імператрицю. Побачивши, що це викликало сміх, але зробив це ще рази - два, але це вже було спеціально. Але все одно імператриці було весело. Але за те, що він зміг цей казус зробити собі на благо, і тому він був в пошані. Фамусов дуже цінує якість "прислужувати", так як на його думку воно головне для того, щоб досягти становища в суспільстві.

Чацький веде монолог, де дає порівняння "століття нинішнього" і "століття минулого". Він лає покоління Фамусова, що для них важливий чин і гроші і дає назву цього часу "століття покори і страху". Але він не хотів би стати блазнем для государя,

він говорив про те, що буде служити "справі, але, ні в якому разі не особам". Але в цей час приїжджає до Фамусову в гості Скалозуб і він рекомендує не висловлювати при ньому Чацькому своїх свавільних думок. Але сам Фамусов дуже радий такому візиту.

Фамусов і Скалозуб розмовляють на рахунок двоюрідного брата полковника, він знайшов багато привілеїв, тому що клопотав полковник. Але коли днями йому повинні були дати високу посаду, він просто зібрався і переїхав до села, і почав жити розміреним життям, і тепер він просто читає книги. Але Скалозуб розповідає зі злою усмішкою. Тому що таке життя просто не вписується в порядки і підвалини "фамусовського суспільства".

Фамусов захоплюється Скалозубом, так як він дослужився вже до полковника, хоча на службі він порівняно недавно. Звичайно, він мріє про чині генерала, також в його планах не заслужити його, а "дістати". Фамусов ставить йому питання, чи не планує він одружитися.

Але тут в розмову втручається Чацький. Фамусов засуджувальне ставитися до його вільнодумства і небажанню служити. Але він знову вимовляє монолог про те, що заслання не має права його засуджувати. Тому що він вважає, що в його суспільстві немає гідних зразків, яким можна було б наслідувати. Представники товариства, до якого ставитися заслання негативно ставляться до свободи і їх судження, і підвалини давно вже минуле століття. Чацькому це все не до вподоби і він не збирається схилитися перед цим суспільством.

Він обурюється, що люди ставляться з страхом до тих, хто зайнятий мистецтвом і науками, але при цьому не отримує чинів. І тільки мундир може прикрити повну аморальність і дурість в цьому суспільстві.

Але в кімнату вбігає Софія, яка перелякана, що Молчалін розбився, тому що впав з коня. Вона непритомніє. Поки Ліза призводить її до тями, Чацький спостерігає у вікні цілком здорового Молчаліна і розуміє, що дівчина даремно хвилювалася. Коли її приводять до тями, то першим ділом вона питає про нього. Але Чацький з холодністю каже, що він живий і здоровий. А Софія дорікає, що він байдужий людина. І тут він прекрасно розуміє, ким же зайняте серце цієї прекрасної дівчини, бо вона з такою тремтливістю відноситься до нього.

Молчалін говорить Софії, що вона не може впоратися зі своїми емоціями і занадто виставляє свої почуття. Але вона не бере до уваги думку інших. Чого не скажеш про тюрмі, який боязкий і боїться будь-яких пліток. Ліза дає їй рада, щоб вона пофліртувати з Чацький, щоб відвести всі підозри від свого обранця.

Але коли, Ліза і тюрмі залишаються вдвох, то він висловлює їй симпатії, кокетує з нею і дарує подарунки.

Дія 3

Тепер Чацький все-таки намагається дізнатися, кого ж любить Софія: тюрмі або Скалозуб. Але вона не відповідає на це питання. Тоді він зізнається їй у коханні і в цій розмові розуміє, що вона цінує Молчаліна за те, що він скромний, тихий і тим більше, що він не робить прямого заяви про свою любов.

Увечері у Фамусова відбудеться бал. Слуги починають підготовку до цієї зустрічі. На бал починають приїжджати гості, і серед них присутній князь Тугоуховський зі своєю дружиною і шістьма дочками, а також графині Хрюміни, бабуса і внучка. Приїхали Загорецький, картяр, Хлестова, тітка Софії. Всі вони відносяться до впливової частини Москви.

Молчалін починає хвалити шерсть у шпіца Хлестовой, тому що хоче, щоб вона його помітила і отримати її розташування. Але це помітив Чацький і почав сміятися над тим, що він вислужується. А Софія починає замислюватися про гордість і злості, яка властива Чацькому. Коли вона веде розмову з якимсь громадянином Н, то вона заявляє, що він взагалі "не сповна розуму".

Ця новина дуже швидко розходить, і осідає серед гостей балу. І коли він з'являється, всі починають на нього дивитися, а ось засланні зауважує, що все-таки ознаки божевільня у нього присутні.

Чацький повідав, що на душі йому гірко і незатишно тут. Йому не до душі Москва. Також для нього було обуренням зустріч, яка відбулася в сусідній кімнаті з французом, бо він, збираючись в Росію, думав, що їде в країну, де живуть варвари. А тут його зустріли гостинно, він не чув російської мови, не бачив російських осіб. У нього з'явилося відчуття, що він був удома. Чацького обурює те, що в Росію приїхало дуже багато іноземної. Йому нудно і чуже, що все просто схиляються перед Францією і французами. Але поки він завершує свою промову, всі гості розходяться і починають кружляти у вальсі або грати в карти.

Дія 4

Тут бал підходить до свого завершення, і гості їдуть по домівках. Чацький кличе свого слугу і каже, щоб він теж готував карету. У цей день рухнулося, на що він сподівався і про що мріяв. Але він замислюється, чому, ж його стали вважати божевільним, і хто міг пустити такі чутки, але найбільше його хвилює, чи знає про це Софія. Але він зовсім не припускає, що це саме вона зробила таку заяву.

І коли з'являється Софія, то Чацький причаївся за колоною, але чує, як розмовляють Ліза і тюрмі. З того, що він почув, він розуміє, що Молчалін не любить Софію і взагалі - то не має наміру з нею одружитися. Для нього набагато миліше Ліза і він їй відкрито про це прямо говорить. А Софії він намагається догодити, тільки тому, що її батько його начальника, в будинку якого він живе і служить. Але Софія стає мимовільним свідком цієї розмови. Але тюрмі раптом помічає її і падає на коліна, щоб попросити вибачення. Але вона його проганяє і говорить про те, що він повинен виїхати з дому, або в іншому випадку вона про все розповість батькові.

Заходить Чацький і починає говорити їй, що вона зрадницьки поставилася до їх любові. Але вона каже, що їй і в голову не могла прийти думка про те, що він виявиться негідником. Тут прибігає Фамусов в оточенні слуг зі свічками. Тому що він ніяк не очікував побачити свою дочку з ним, адже буквально недавно це вона назвала його божевільним. І тут Чацькому стає все ясно, хто розпустив про нього цей слух. Фамусов починає лаятися на слуг, за те, що вони не доглядили за його дочкою.

Лізу висилає він в хату, а дочки, каже, що відправить в село, до тітки.

Він каже свій заключний монолог, в якому розмірковує, що тепер сподіватися йому більше нема на що. Він так поспішав до Софії і хотів побудувати з нею щасливе життя. Але дорікає їй, що вона просто дала йому помилкову надію і не сказала, що та любов, яка була у них в дитинстві, це просто зараз нічого не означає. А він протягом своєї відсутності жив і сподівався тільки на почуття, які були між ними. Але зараз він про це не шкодує анітрохи. І, тим більше, що йому взагалі немає місця в суспільстві Фамусова. Він збирається виїхати з Москви і більше ніколи не повертатися.

Після того як він поїхав Фамусова цікавить, що ж буде з Марією Олексіївною.

Ця комедія має важливе значення в історії російської класичної літератури. І в ній підняті всі теми і питання, які хвилюють суспільство після війни 1812 року, а також показується розкол, який вже намітився в дворянстві.

Головні герої комедії Горе від розуму Грибоедова

У п'єсі, як і в будь-якому іншому творі тут є головні і додаткові герої. Так ось до основних можна віднести:

- Фамусов Павло Панасович, він є керуючим в казенному домі, який також є батьком Софії. У нього на першому місці чин, який займає людина. Він прислухається і турбується про думку суспільства. Але тим не менш, він остерігається людей, які освічені.

- Софія – донька Фамусова. Їй 17 років, виховував батько, тому що мама померла. Вона розумна і красива, а до того ж здатна протистояти громадській думці.

- Олексій Молчалін працює секретарем у Фамусова. Він проживає в його будинку. Він боягузливий, не належить ні до якого знатного підлозі, але Софія його любить.

- Олександр Чацький виріс з Софією і був у неї закоханий. Але потім він поїхав подорожувати і був відсутній 3 роки. Він розумний, красномовний і більше служить справі, ніж людям.

Інші герої п'єси

- Лізонька є служницею у Фамусова, саме вона допомагає зберігати таємницю про побачення з тюрмі.

- Полковник Скалозуб – дурний, але дуже багатий. Хочє стати генералом. Багато хто вважає, що він стане чоловіком Софії.